

CIENA lista: U preplati za čitavu god. K 48—, za polugodište K 24—, tromesečno K 12—, mesečno K 4—, u maloprodaji 16 fil. pojedini broj. OGLASNI primaju se u upravni listu trg. Cuztoza i Tisk. Jos. Krmpotića.

HRVATSKI LIST

Izlazi svaki dan u 5 sati ujutro.

Vlasnik i izdavač dr. Lovro SCALIER, odvjetnik, Pula, ulica Carara 3. (Narodni Dom). Uredništvo: Šišanska ul. 24. — Odgovorni urednik Ivan MARKON, Pula. — Rukopisi se ne vraćaju. Ceka. rač. aus. pošt. št. 26.795.

Godina IV.

U Puli, petak 1. novembra 1918.

Broj 1190.

Prvi dan jugoslavenske mornarice.

Izručenje mornarice izaslanicima Narodnog veća i predsedništvu puljskog Narodnog odbora.

Uz četiri i po godine tmurnih dana, što ih proživje jugoslavenski narod, brojice kasnija istorija i nekoliko svetlijih dana za ovoga krvavoga bratoubilačkoga rata, koji nam još uvek kao demon prokletstva nad glavama lebdeti sa svim svojim neugodnostima i pretećim užasima. Među one svetlije dane jugoslavenskoga naroda spadaće i jučerašnji 31. oktobra.

Neumornim radom puljskog Narodnog odbora — a osobito spretnošću, neumoljivom doslednošću i dobrom taktikom njegovoga člana za Narodnu odbranu — fregatnog kapetana Metoda Kocha, sada već zapovednika jugoslavenske ratne mornarice — pošlo je za rukom da se na miran način preuzme u jugoslavenske ruke, dotično u ruke s nama sedlinske braće Ceha i Poljaka sve formacije i sve objekte koji mornarice i brodovlja, toli tvrdjave i ostalih uređaja bivše austrijske ratne luke Pule.

Nakon pregovora sa izaslanicima svih odela i brodova sviju narodnosti, bilo je odlučeno, da će jugoslavenski Narodni odbor u Puli preuzeti komandu nad mornaricom u imenu vrhovne jugoslavenske vlade — Narodnog veća u Zagrebu. Ta je odluka bila kasno u noći od 30. na 31. oktobra i energički provedena. U to stiče bežičnim brzojavom vest, da dolaze u Pulu sledećeg jutra, t. j. 31. oktobra iz Reke izaslanici zagrebačkog Narod. veća: dr. A. Tresić-Pavičić, dr. Čok i Vilim Bukšeg. Imali su doći torpedovkom br. 53.

U 8 i pol sati ujutro stigao je pred Narodni dom automobil fr. kapetana Kocha s njim i još jednim članom mesnog odbora. Kapetan je umolio momka pokraj, da mu dade trobojnu vrpcu, koju je mornar skape skinuo a kapetan je utaknu za prsuk.

Očekivanje izaslanika

Ne znajući za dolazak torpedovke 53. koja je dovela izaslanike Narodnog veća, željno je čekalo mnoštvo pred zgradom lučkog admiratala, da će se ta torpedovka pojaviti.

Već u deset sati ujutro izašla su dva sokola s hrvatskom trobojnicom pred zgradu lučkog admiratala. A oko njih se okupilo ostatak svet. Mornari, vojnici, djaci, radnici, sve je čekalo.

Manifestanti su prolazili gradom, burno klicanje „Živio“ odzvanjalo je, a sokoli i zastava čekali su na svom mestu. Mornar bi prošao mimo, poljubio zastavu — Narodnu trobojnicu — i suzrim očima rekao: „A kako si mi draga! Odsad, budemo li morali umirati, umiraćemo samo za svoje!“

Napokon se doznalo, da se izaslanici Narodnog veća nalaze već na „Viribus Unita“, gde da pregovaraju zajedno s mesnim odborom s dosadašnjim zapovednicima brodovlja. Stupilo se sa lučkog admiratala u telefonsku svezu sa „Viribus Unita“, odakle je odgovorio član „Narodnog veća“ Vilim Bukšeg.

Doček i pozdrav dr. Tresić-Pavičića.

Za pola sata — 12 i pol o podne videlo se kako se približuje motorni čamac sa „Viribus Unita“. Iz čamca je stupio prvi dr. Tresić-Pavičić, pozdravljen burnim klicima „Živio narodni mučenik!“ U susret mu podje upravitelj „Hrv. Lista“ Jos. Baselli, koji ga pozdravi i nazove Živio! jugoslavenskoj mornarici, njenom novom zapovedniku, jugoslavenskom narodu i novoj slobodnoj državi Slovenaca, Hrvata i Srba. Burni „Živio!“ sledio je svakom poimenovanju.

Na to istupi pred zastavu dr. Tresić-Pavičić i reče:

Draga braćo!

Skidam kapu pred ovim svetim znakom! Osam stotina godina robovali smo; osam stotina godina robovali smo Madžarima; četiri stotine godina robovali smo Veneciji; četiri stotine godina robovali smo Austriji. Ali divan ovaj barjak zavijao je opet na ovom obalama našim, da se nikad više nezaplete i nezamota.

Draga braćo! Pokažite i nadalje, da ste junaci, kako ste to dosada pokazali! Pokažite svetu, da ste junaci i da se u vama ne razvija onaj anarhistički duh, koji je bio rasap Rusije.

Poslušajte svoju vrhovnu komandu, Narodno veće u Zagrebu, a po njemu vašim zapovednicima ovde.

Živeli mornari jugoslavenske mornarice!

Ophodnja mornara iskazuje počast zastavi i sokolima.

Na to se cela povorka dala na put gradom, da manifestira za slobodu Jugoslavije i njeno brodolje. Uz pevanje pesama klicalo se Jugoslaviji, narodnim vodjama, Jugoslavenskom odboru, dr. Pačiću, Srbiji. Pred povorkom stupali su sokoli a među njima nosio je momak trobojnicu. Ceta mornara s nataknutim bodovima defilovala je sokolima i zastavi.

Izručenje i primitak mornarice.

Na brodu jugoslavenske države „Viribus Unita“ izručilo je dosadašnji zapovednik brodovlja Horthy zapovedništvu novom jugoslavenskom zapovedniku. Akt su predaje i primitka supotpisali članovi zagrebačkog Narodnog veća.

U pet sati posle podne podiglo je celo brodovlje zastavu u narodnim jugoslavenskim bojama — ponaјviše hrvatske, negde slovenske i srpske trobojnice. — Pred lučkim admiratalom i opet je došao do reči dr. Tresić-Pavičić te Vilim Bukšeg.

U večer sakupilo se pred Narodnim domom veliko mnoštvo časnika i vojnika češke narodnosti, koji su zaprevili uvek divnu i krasnu veličanstvenu češku himnu: Kde domov muj?

Braće Jugoslaveni!

Konačno je kucnuo davno željkovani čas, da ostvarimo našu narodnu slobodu. Na zapadnoj granici naše velike mile Jugoslavije dižemo čvrsti stup. Treba dakle suditi! Sve sile: Mir i red valja da uzdržimo na svaki način, da dokažemo, da smo zreli i dostojni slobode. Dajte oduška Vašim najsvetijim osećajima dostojnim načinom. Nije plemenito i ne odgovara ni ovoj dobi ni našim nakanim, da se pri tom možda vredjaju pripadnici drugih naroda, koji su sada naši gosti.

Imajte potpuno poverenje u Vama izabrani uži mornarički odbor. Strpljivost je sada naše glavno oružje.

Čuvajte se elemenata, kojima je možda namera, da izazovu nemire, kako bi dokazali, da nismo dorasli ovoj zadaći.

Zdravo sudite i promislite dobro o tome, što smo dosada postigli.

Čuvajte stečeno i budite savesni, da stignemo cilj!

Jugoslavenska Narodna Odbrana.

Iz slobodne českoslovačke države.

Praga, 30. (D. u.). Českoslovački tiskovni ured javlja iz namesništvenog predsedništva: Podpredsednik namesništva Košina išao je danas predpodne sa namesništvenim većnikom dr. pl. Eiselt i tajnikom namesništva dr. Saprom u ima čitavog namesništva „Narodnom Vyboru“, gde je izjavio, da će namesništvo otsada uredovati u službi nove države. Kod toga se je u glavnim crtama ustanovio način izvedbe, naročito pogledom na činovništvo, kod kojega se ne misli provesti nikakvih temeljnih promena, dapače ni u narodnošnom smislu. „Narodni je Vybor“ uzeo na znanje, da će eventualne promene, koje su potrebite obzirom na nove odnošaje, provesti podpredsednik namesništva Košina. Dodalo se je, da se sada ne će zahtevati od činovnika, da polažu prisegu. Daljnje naredbe, koje se tiču te stvari, bivaju pridržane.

Praga, 30. (D. u.). Českoslovački tiskovni ured javlja: Danas se je u „Narodnom Vyboru“ predstavila deputacija praških Nemaca sa predsednikom profesorom Adolfom Zicha na čelu, koji je odbor sastavljen od svih političkih stranaka. Deputacija je zamolila, da „Narodni Vybor“, kao nova vlada, prizna nemački odbor zastupnikom praških Nemaca, te da se u potrebi na njega obrate.

Praga, 30. (D. u.). Českoslovački tiskovni ured javlja: Zastupnik Tusar bio je imenovan českoslovačkim poslanikom kod bečke vlade.

* Car Vilim ostupe? Zagrebački „Jutarnji List“ donosi nepotvrđenu vest, da je car Vilim ostupio. Antanta da zahteva, da se iz nemačkog saveza stvori federativna republika.

Iz Jugoslavije.

Jugoslavenska mornarica. Sinoć u pet sati najavilo je 21 hitac iz topa, da je jugoslavenske brodovlje u Puli razvesilo barjake u jugoslavenskim bojama. Na puljskom kaštelu vije se jugoslavenska trobojnica.

Vlada za sve jugoslavenske zemlje monarhije. Iz Zagreba se javlja 30. oktobra 1918.: „Narodno veće je jučer imenovalo vladu za sve jugoslavenske zemlje monarhije. Za šefa vlade imenovan je dr. Korošec, za njegova namesnika dr. Pavelić i Svetozar Pribičević nova hrvatska vlada. Predsedništvo narodnog veća poverilo je banku vlast Antunu Mihaloviću i vodstvo za bogotvornje i prosvetu Milanu Rojcu; pravosuđe dr. Aleksandru Badaju; odeo za narodno gospodarstvo dr. Živku Petričiću; unutrašnje stvari dr. Srdjanu Budisavljeviću. Za poverenike bili su imenovani: Za finance Franjo Braun, za socijalnu skrb Vilim Bukšeg; za poštu, brzojav i telefon Cezar Akačić; za železnice Većeslav Wilder; za prehranu Edo Marković; za trgovinu i obrt dr. Djuro Surmin.

Zajedničkoj vojsci i domobranstvu. Dne 29. oktobra izdan je u Zagrebu na zajedničku vojaku i domobranstvo sledeći poziv: Danas se ustanovila vlada, koja će uzdržavati red i mir u zemlji. Ovo vojništvo, u službi je narodne vlade, kojoj je na raspolaganje. Sve dosadašnje delovanje oboružane sile ostaje takodjer unapred netaknuto te je otkazana na naloge narodne vlade. Zato se mora polagati najveća briga, da se suzdrži red i disciplina, sve naredbe narodne vlade izvršivaće se kao i dosad putem vojničkih oblasti. Snjarić v. r., Mihaljević v. r.

Prisega 96. pukovnije. Uz veliko oduševljenje i ovacije prisegla je 29. oktobra u Karlovcu 96. pukovnije vernost „Narodnom veću“.

Prisega 53. pukovnije 29. oktobra prisegli su vojnici 53. pukovnije vernost Narodnom veću. Nakon prisega imao je oduševljen govor na momčad satnik Petrović. Na to je glazba zaigrala narodnu himnu, koju je poslušalo mnoštvo otkrivenih glava.

Članovi Narodnog veća konferiraju s Trumbićem i Pašićem. Iz Budimpešte se javlja: „Keleti Ertesito“ javlja: Članovi jugoslavenskoga Narodnoga veća, koji su otputovali u Švicarsku, konferiraće onde s Trumbićem i Pašićem.

Manifestacija Slovenije. Iz Ljubljane se javlja, da se dne 29. oktobra vršila veličanstvena slobodna manifestacija za Jugoslaviju. Pred 60.000 ljudi povukao je natporučnik Rostohar sablju i prisegao da će se naši vojnici odsad boriti samo za Jugoslaviju i nikada više za tudjina, koji bi nas htelo podjarmiti iz njega povukli su slovenski časnici i vojnici sablje te prisegli svetu prisegu našem narodu. Samo je jedan poklik išao od usta do usta: Poklik, da naš puk hoće od danas unapred slobodno svih spona živet i samo si određivati svoje puteve i svoja budućnost u slobodnoj jugoslavenskoj državi. „Slovenec“ javlja, da je cela manifestacija potekla dostojanstveno i bez upadice. Niko se nije ogrešio na tudjem vlasništvo, niti na osobnoj sigurnosti. List veli: Prelaz iz Austrije u Jugoslaviju u toku je: Veselimo se blagdanu slobode.

Jugoslavenski djaci ostavljaju Beč. Jugoslavensko je djaštvo već počelo da ostavlja bečko sveučilište i da se vraća u svoje krajeve. Danas je dužnost svakog narodnog inteligenta da se povraća među svoje i da im bude u teškom času pri ruci Omladino, doma među narod!

* Stara Austrija dobrovoljno se raspada. Iz Beča se javlja 28. oktobra: Prof. Lammasch je izjavio bečkim novinarima, da je zadaća njegove vlade, da preobrazi bez velikih trzavica centralističku Austriju u nacionalne države. On stoji na stanovištu potpune nezavisnosti pojedinih država, te će doskora početi pregovore s narodnim većima u smislu Wilsonovih točaka. Lammasch će pregovarati i s češkim većem u Parizu.

* Austrijska vojna gubernija iz Beograda se odselila. Stigao nam zadnji broj službenih austrijskih „Beogradskih Novina“. Javljaju u svom broju od prošle nedelje, da je to zadnji broj, što izlazi, a isto tako i „Belgrader Zeitung“ i nemačka „Avaz“ prestaje izlaziti.

